

XALQARO KOMPANIYALARDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti magistranti

Nazirova Komola Raximjon qizi

ORCID iD: 0009-0000-3818-8721

“INTERNATIONAL SCHOOL OF FINANCE TECHNOLOGY AND SCIENCE”

INSTITUTI professori, i.f.d. Saidov Mash'al Samadovich

ORCID: 0009-0008-7814-3972

Annotatsiya: *Maqolada jahon bozorlarida biznesning raqobatbardoshligi va barqarorligini oshirishda muhim o'rin tutadigan xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyatni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari ko'rib chiqiladi. Globallashuv sharoitida kompaniyalar korporativ qadriyatlar va tamoyillarni turli mintaqalarning madaniy, ijtimoiy va iqtisodiy kontekstlarining xilma-xilligiga moslashtirish zarurati bilan duch kelmoqdalar. Asosiy e'tibor inklyuzivlik va xilma-xillik amaliyotini joriy etish, barqaror rivojlanishni qo'llab-quvvatlash, moslashuvchanlik va innovatsion yondashuvni rivojlantirish, shuningdek, korporativ madaniyatni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning rolini kuchaytirish kabi jihatlarga qaratiladi. Xodimlarning faolligini oshirish va xalqaro maydonda o'z brendini mustahkamlash uchun ushbu sohalardan samarali foydalanayotgan muvaffaqiyatli kompaniyalar misollari ko'rib chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *Korporativ madaniyat, Xalqaro kompaniyalar, Globallashuv, Inklyuzivlik va xilma-xillik, Barqaror rivojlanish, Moslashuvchanlik, Innovatsiyalar, Raqamli texnologiyalar, Xodimlarni jalb qilish, Brend*

DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF CORPORATE CULTURE IN INTERNATIONAL COMPANIES

Graduate student of Tashkent State University of Economics

Nazirova Komola Rakhimjon kizi

ORCID iD: 0009-0000-3818-8721

“INTERNATIONAL SCHOOL OF FINANCE TECHNOLOGY AND SCIENCE”

INSTITUTI professori, i.f.d. Saidov Mash'al Samadovich

ORCID: 0009-0008-7814-3972

Annotation: *The article examines the key areas of corporate culture development in international companies, which play an important role in increasing the competitiveness and sustainability of business in global markets. In the context of globalization, companies are faced with the need to adapt corporate values and principles to the diversity of cultural, social and economic contexts of different regions. The main attention is paid to such aspects as the introduction of inclusion and diversity practices, support for sustainable development, development of flexibility and an innovative approach, as well as strengthening the role of digital technologies in shaping corporate culture. Examples of successful companies that effectively use these areas to increase employee engagement and strengthen their brand in the international arena are considered.*

Keywords: *Corporate Culture, International Companies, Globalization, Inclusion and Diversity, Sustainable Development, Adaptability, Innovation, Digital Technologies, Employee Engagement, Brand*

Kirish. Zamonaviy dunyoda globallashuv biznesning qiyofasini sezilarli darajada o'zgartirdi, ayniqsa, turli bozorlarda yangi muammolar va biznes sharoitlariga moslashishga majbur bo'lgan xalqaro kompaniyalar uchun. Bunday kompaniyalar muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri raqobatbardoshlik, barqarorlik va innovatsion salohiyatni saqlashning muhim vositasi bo'lgan korporativ madaniyatdir. Korporativ madaniyat, me'yorlar, qadriyatlar, e'tiqodlar va xatti-harakatlar to'plami tashkilotning barcha darajalariga, yuqori rahbariyatdan tortib, xodimlargacha bo'lgan darajaga kiradi va kompaniyaning qanday ishlashini va uning chegaralari ichida va tashqarisida qanday ishlashini belgilaydi.

Mavzuning dolzarbligi shundan iboratki, globallashuv va ortib borayotgan xalqaro raqobat sharoitida korporativ madaniyat xalqaro kompaniyalar muvaffaqiyati va barqarorligini belgilovchi asosiy omilga aylanib bormoqda. Bugungi kunda tashkilotlar nafaqat o'z xodimlarining madaniy va ijtimoiy farqlarini qabul qilishlari, balki ulardan innovatsiyalar va raqobatdosh ustunlik manbai sifatida faol foydalanishlari kerak. Ushbu mavzuning ahamiyati zamonaviy biznesda inklyuzivlik, barqaror rivojlanish va raqamlashtirish rolining ortib borayotgani bilan ham bog'liq.

Xalqaro kompaniyalar turli mamlakatlar va madaniy kelib chiqishidan kelgan xodimlarni yagona korporativ tuzilma doirasida birlashtirish zarurati bilan bog'liq bir qator o'ziga xos muammolarga duch kelmoqda. Madaniy e'tiqodlar, tillar, huquqiy tizimlar va ijtimoiy me'yorlarning xilma-xilligi kabi omillar xodimlarning bir-biri bilan qanday munosabatda bo'lishiga, qarorlar qabul qilishiga va strategik ustuvorliklarni belgilashiga ta'sir qiladi. Shunga ko'ra, ushbu omillarni samarali boshqarish uchun kompaniyalar turli dunyoqarash va professional yondashuvlarga ega odamlarni birlashtira oladigan moslashuvchan va moslashuvchan korporativ madaniyat modellarini ishlab chiqmoqdalar.

Xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyatni rivojlantirishning markaziy yoʻnalishlaridan biri inklyuzivlik va xilma-xillik tamoyillarini joriy etish hisoblanadi. Globallashtirilgan dunyoda ishchi kuchi xilma-xilligi nafaqat eʼtiborga olinadigan omil, balki innovatsiyalar, ijodkorlik va raqobatdosh ustunlikning muhim manbaidir. Ishchi kuchi oʻrtasidagi xilma-xillikni, jumladan, etnik, madaniy, jins va yosh xilma-xilligini faol qoʻllab-quvvatlovchi kompaniyalar oʻzgaruvchan bozor sharoitlariga yaxshiroq moslasha oladi va innovatsion echimlarni muvaffaqiyatli ishlab chiqadi.

Shuningdek, korporativ madaniyatni rivojlantirishning muhim yoʻnalishi barqaror rivojlanish tamoyillariga sodiqlikdir. Bugungi global miqyosda faoliyat yuritayotgan kompaniyalar atrof-muhitga salbiy taʼsirlarni minimallashtirish va korporativ ijtimoiy masʼuliyatning yuqori standartlarini saqlab qolish maqsadida oʻz strategiyalariga ekologik va ijtimoiy masalalarni tobora koʻproq integratsiya qilmoqdalar. Bu nafaqat kompaniyaning xalqaro miqyosda ijobiy imidjini yaratishga yordam beradi, balki oʻxshash qadriyatlarga ega boʻlgan investorlar, isteʼmolchilar va iqtidorli xodimlarning eʼtiborini tortadi.

Raqamli texnologiyalardan foydalanish korporativ madaniyatni oʻzgartirishda muhim rol oʻynaydi. Sunʼiy intellekt, katta maʼlumotlar va bulutli yechimlar kabi zamonaviy texnologiyalar nafaqat biznes-jarayonlarni optimallashtirish, balki xodimlar oʻrtasida oʻzaro munosabatlarning yangi shakllarini yaratish, jamoaviy ruhni mustahkamlash va yanada moslashuvchan va shaffof boshqaruvni osonlashtirish imkonini beradi. Raqamli vositalarni joriy etish kompaniyalarga oʻzgarishlarga tezroq javob berish, ichki aloqalarni yaxshilash va innovatsion mahsulot va xizmatlarni taklif qilish imkonini beradi.

Shunday qilib, xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyatning rivojlanishi turli yoʻnalish va yondashuvlarni oʻz ichiga olgan koʻp bosqichli jarayonga aylanadi. Globallashtiruv muammolarini muvaffaqiyatli yengib chiqqan va korporativ

madaniyatini turli madaniy kontekstlarga moslashtirgan kompaniyalar barqaror rivojlanish va jahon bozorida raqobatdosh ustunliklarni ta'minlaydi.

Tadqiqot maqsadlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyatni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini tahlil qilish.
2. Turli xillik va inklyuziyaning biznes muvaffaqiyatiga ta'sirini o'rganish.
3. Korporativ qadriyatlarni shakllantirishda barqaror rivojlanishning rolini o'rganish.
4. Raqamli texnologiyalarning boshqaruv jarayonlari va kompaniyalar ichidagi o'zaro ta'siriga ta'sirini baholash.
5. Turli mintaqalar va bozorlarda korporativ madaniyatning muvaffaqiyatli moslashuvi misollarini o'rganish.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD

Xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyatni rivojlantirish mavzusidagi adabiyotlarni tahlil qilish ushbu muammoning turli jihatlariga bag'ishlangan katta miqdordagi tadqiqotlarni ko'rsatadi. Olimlar va amaliyotchilar korporativ madaniyatni kompaniyalar muvaffaqiyatiga ta'sir etuvchi omil sifatida o'rganadilar va globallashtirish sharoitida uni o'zgartirishning asosiy tendentsiyalarini aniqlaydilar.

1. “Korporativ madaniyat strategik omil sifatida”

Edgar Schein va Charlz Handy kabi tadqiqotchilarning ishlarida korporativ madaniyat tashkilotning ichki jarayonlariga va uning raqobatbardoshligiga ta'sir qiluvchi strategik element sifatida qaraladi. Sheyn o'z kontseptsiyasida korporativ madaniyat darajalarini aniqlaydi: artefaktlar, qadriyatlar va asosiy e'tiqodlar. Uning yondashuvi kompaniya xodimlarining chuqur e'tiqodlari uning kundalik amaliyoti va xatti-harakatlarini qanday shakllantirishini tahlil qilish imkonini beradi. Handy kompaniyaning maqsad

va vazifalariga qarab korporativ madaniyatning ma'lum bir turini (masalan, hokimiyat madaniyati, rol madaniyati, vazifalar madaniyati) tanlash muhimligini ta'kidlaydi.

2. “Inklyuzivlik va xilma-xillik”

So'nggi yillarda olib borilayotgan tadqiqot yo'nalishlaridan biri inklyuziya va madaniy xilma-xillikning korporativ madaniyatga ta'sirini o'rganish bo'ldi. Robert Xaus va uning hamkasblarining GLOBE (Global Leadership and Organizational Behavior Effectiveness) loyihasidagi faoliyati transmilliy kompaniyalarda samarali yetakchilik madaniy farqlarni tushunish va ularni korporativ qadriyatlarga integratsiyalashuviga bog'liqligini ta'kidlaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inklyuzivlik va xilma-xillikni qabul qiladigan tashkilotlar tashqi o'zgarishlarga ko'proq chidamli va global bozor muammolarini engishga qodir.

3. “Barqaror rivojlanish va korporativ ijtimoiy mas'uliyat”

Barqarorlik va korporativ ijtimoiy mas'uliyat masalalari korporativ madaniyat tadqiqotlariga tobora ko'proq kiritilmoqda. Maykl Porter va Mark Kramer kabi mualliflar kompaniyalar ijtimoiy va ekologik muammolarga hissa qo'shish orqali raqobatbardoshligini oshirishlari mumkin bo'lgan "umumiy qiymat" tushunchasini taklif qiladilar¹. Porter va Kramerning ta'kidlashicha, KSM va barqarorlik korporativ madaniyatning ajralmas qismi bo'lishi kerak, chunki u nafaqat kompaniya obro'sini oshiradi, balki investorlar va iste'molchilar e'tiborini ham jalb qiladi.

4. “Raqamli texnologiyalarning ta'siri”

So'nggi yillardagi tadqiqotlar raqamli texnologiyalarning korporativ madaniyatga ta'siriga qaratilgan. Tomas Davenport va Endryu Makkaffi kabi mualliflar raqamlashtirish va sun'iy intellekt kompaniyalarning o'zaro munosabatlarini qanday

¹ Porter, M. E. va Kramer, M. R. (2006). “Strategiya va jamiyat: raqobatdosh ustunlik va korporativ ijtimoiy mas'uliyat o'rtasidagi bog'liqlik”. *Garvard Business Review*, 84(12), 78-92

tubdan o'zgartirayotganini ta'kidlaydilar. Korporativ ijtimoiy media, hamkorlik platformalari va bilimlarni boshqarish tizimlari kabi raqamli vositalar korporativ madaniyatning tezkorligini oshirish va xodimlarning faolligini oshirish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

5. “Moslashuvchanlik va innovatsiya”

Adabiyotda ta'kidlangan tendentsiyalar orasida moslashuvchan korporativ madaniyatni rivojlantirish ham ajralib turadi. Lotar Kats va Genri Mintsbergning ishi korporativ tuzilmalarning moslashuvchanligi va moslashuvchanligi, ayniqsa xalqaro kompaniyalar uchun muhimligini ta'kidlaydi². Innovatsiyalar va o'zgarishlarga yo'naltirilgan madaniyatni yaratadigan kompaniyalar tez rivojlanayotgan texnologiyalar va o'zgaruvchan global bozor sharoitlariga yaxshiroq moslasha oladi.

6. “Amaliy misollar va holatlar”

Adabiyotda o'z korporativ madaniyatini global muammolarga moslashtirgan muvaffaqiyatli xalqaro kompaniyalarning ko'plab misollari ham keltirilgan. Masalan, Google inklyuziv madaniyatni faol rivojlantirmoqda, xilma-xil ishchi kuchini qo'llab-quvvatlamoqda va ichki jarayonlarni optimallashtirish uchun ilg'or raqamli texnologiyalardan foydalanmoqda³. Unilever va Patagonia o'zlarining korporativ identifikatori va global ta'sirining muhim qismiga aylangan barqarorlikka sodiqligini namoyish etdi.

Adabiyotlarni o'rganish shuni ko'rsatadiki, xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyat globallashtirish, raqamlashtirish, inklyuziya va barqaror rivojlanish kabi omillar ta'sirida sezilarli o'zgarishlarga duch kelmoqda. Tadqiqotlar shuni

² Katz, L. (2008). “Global jamoalarni shakllantirish: yetakchilikni rivojlantirish strategiyasi”. London: Palgrave Makmillan.

³ Google. (2022). “Xilma-xillik yillik hisoboti”. Google rasmiy veb-sayti

tasdiqlaydiki, muvaffaqiyatli kompaniyalar tez o'zgaruvchan dunyoda raqobatbardosh va innovatsion bo'lib qolish uchun o'zlarining korporativ qadriyatlari va tamoyillarini moslashtiradilar.

Tadqiqot metodologiyasi xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyat rivojlanishini har tomonlama tahlil qilishga qaratilgan bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi. Ushbu uslub maqsadlarga erishish va ishonchli ma'lumotlarni olish uchun nazariy va empirik yondashuvlarni birlashtiradi. Tadqiqot metodologiyasi xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyatni har tomonlama tahlil qilishga, jumladan, nazariy tadqiqotlar, empirik tahlil va sifat va miqdoriy usullardan foydalanishga qaratilgan. Bunday yondashuv bizga korporativ madaniyatni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini har tomonlama tushunish va global muammolarga moslashishga intilayotgan kompaniyalar uchun tavsiyalar berish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu tadqiqotning tahlili va natijalari xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyatni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini, shuningdek, uning o'zgarishiga ta'sir etuvchi omillarni o'rganishga bag'ishlangan. Asosiy e'tibor inklyuzivlik va xilma-xillik amaliyotlarini tahlil qilish, barqaror rivojlanish tamoyillarini amalga oshirish va raqamli texnologiyalarning korporativ madaniyatga ta'siriga qaratildi. Keling, tahlil qilingan jihatlarning har biri uchun asosiy natijalarni ko'rib chiqaylik.

1. Inklyuzivlik va xilma-xillik

Tadqiqotda xalqaro kompaniyalarning korporativ hujjatlari va hisobotlari, shuningdek, xodimlarning inklyuzivlik va xilma-xillik qadriyatlarini idrok etishlari bo'yicha so'rov natijalari tahlil qilindi. Masalan, Google, Microsoft va IBM kabi inklyuziyani faol targ'ib qiluvchi kompaniyalar. Natijalar quyidagilarni ko'rsatdi:

- “Inklyuzivlik darajasi yuqori bo'lgan kompaniyalar” xodimlarning faolligi yuqori bo'lib, bu umumiy samaradorlikni oshirishga yordam beradi.
- “Xodimlarning xilma-xilligi” innovatsion yechimlarni ilgari suradi, ayniqsa, xilma-xillik boshqaruv va strategik qarorlar darajasida qo'llab-quvvatlanadigan kompaniyalarda.
- “Gender, etnik va madaniy xilma-xillikni qo'llab-quvvatlash dasturlari” iste'dodlarni jalb qilish va kompaniyaning global miqyosdagi obro'sini oshirish uchun samarali vosita ekanligini isbotladi.

2. “Barqarorlik va korporativ ijtimoiy javobgarlik”

Unilever, Patagonia va IKEA kabi kompaniyalarning hisobotlari tahlili shuni ko'rsatdiki, barqaror rivojlanish va ijtimoiy mas'uliyat tamoyillarini korporativ madaniyatga integratsiyalash kompaniyalar uchun global o'zgarishlarga muvaffaqiyatli moslashish uchun muhim ahamiyatga ega⁴. Asosiy natijalar:

- “Barqaror rivojlanishni o'z strategiyasiga integratsiyalashgan kompaniyalar” iste'molchilar va investorlar ishonchining yuqori darajasini namoyish etadilar.
- “Ekologik tashabbuslar” korporativ madaniyatning ajralmas qismiga aylanib bormoqda, ayniqsa, atrof-muhitga ta'siri katta bo'lgan sohalarda.
- “Mahalliy hamjamiyatlarni va barqaror ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan ijtimoiy dasturlar va tashabbuslar” kompaniyalar imidjini yaxshilash, ularning raqobatbardoshligini oshirish va o'xshash qadriyatlarga ega bo'lgan mijozlarni jalb qilish.

⁴ IKEA. (2020). “Odamlar va sayyoralar ijobiy strategiyasi”. IKEA rasmiy veb-sayti.

3. “Raqamlashtirish va texnologiyadan foydalanish”

Raqamli texnologiyalar ta’sirida korporativ madaniyatning o’zgarishi Amazon, Facebook va Tesla kabi kompaniyalar misolida tahlil qilindi. Tadqiqot shuni ko’rsatdiki, raqamlashtirish xodimlarning o’zaro munosabati va tashkiliy jarayonlarni boshqarish usullarini o’zgartirishda asosiy rol o’ynaydi. Asosiy natijalar:

- “Raqamli vositalar”, ayniqsa, butun dunyo bo’ylab taqsimlangan jamoalarga ega kompaniyalarda, yanada samarali boshqaruv va xodimlar o’rtasidagi aloqani yaxshilashga yordam beradi.

- “Slack, Microsoft Teams va Zoom kabi hamkorlik platformalaridan foydalanish” moslashuvchanlik va moslashuvchanlik madaniyatini mustahkamlaydi, bu ayniqsa global kompaniyalar uchun muhimdir.

- “Raqamli infratuzilmaga sarmoya kiritish” kompaniyalarga bozordagi o’zgarishlarga tezda moslashishga va raqobatdosh ustunlikni saqlab qolishga yordam beradi.

4. “Korporativ madaniyatning moslashuvchanligi”

Tahlilning muhim yo’nalishi global o’zgarishlar sharoitida korporativ madaniyatning moslashuvchanligini o’rganish edi. Siemens va General Electric kabi kompaniyalarning misollari shuni ko’rsatdiki, yuqori darajada moslashuvchan korporativ tuzilmalar muvaffaqiyatning muhim omili hisoblanadi. Asosiy topilmalar:

- “Chaqqon korporativ madaniyatga ega kompaniyalar” bozorlardagi o’zgarishlarga, masalan, COVID-19 pandemiyasi va natijada raqamli transformatsiyaga bardosh bera oladi.

- “Qarorlarni qabul qilishda moslashuvchanlik” va kompaniyaning barcha darajalarida innovatsion yondashuvlarni rag’batlantirish uning tashqi chaqiriqlarga javob berish qobiliyatini yaxshilaydi.

- “Kadrlarni uzluksiz tayyorlash va malakasini oshirish” moslashuvchan korporativ madaniyatning muhim elementlariga aylandi, bu esa xodimlarga yangi texnologiyalar va bozor talablariga tezda moslashish imkonini beradi.

5. “Mintaqaviy farqlar va korporativ madaniyatning mahalliy moslashuvi”

Tadqiqot shuningdek, xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyatning mintaqaviy xususiyatlarini tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Ma'lum bo'lishicha, muvaffaqiyatli kompaniyalar o'zlarining korporativ qadriyatlarini o'zlari faoliyat yuritayotgan mintaqalarning madaniy va ijtimoiy kontekstlariga moslashtiradilar. Asosiy natijalar:

- “Korporativ madaniyatning mahalliy moslashuvi” kompaniyalarga mahalliy xodimlar va mijozlarning ehtiyojlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi va bu o'z navbatida yangi bozorlarga muvaffaqiyatli integratsiyalashuviga yordam beradi.

- “Madaniyatlararo trening” va madaniy xabardorlik dasturlari turli mamlakatlar va mintaqalar xodimlari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

- “Global kompaniyalar” global korporativ qadriyatlar va mahalliy xususiyatlar o'rtasida muvozanatni saqlash zarurati bilan duch kelmoqdalar, bu esa madaniyatni boshqarishga moslashuvchan yondashuvni talab qiladi.

Umumiy natijalar:

- inklyuziv va barqaror tamoyillarni muvaffaqiyatli amalga oshiradigan va faol foydalanadigan xalqaro kompaniyalar raqamli texnologiyalardan foydalanadilar va xodimlarni jalb qilish, innovatsiyalar va tashqi o'zgarishlarga qarshilik ko'rsatishning yaxshiroq ko'rsatkichlarini namoyish etadilar.

– Xilma-xillik va inklyuzivlik, barqaror rivojlanish va raqamlashtirish korporativ madaniyatning muhim elementlariga aylanib bormoqda, bu esa kompaniyalarga jahon bozorida raqobatdosh ustunlikni saqlab qolish imkonini beradi.

- Korporativ madaniyatning moslashuvchanligi va moslashuvchanligi doimiy o'zgarishlar va global muammolar sharoitida muvaffaqiyatning asosiy omillaridir.

Xulosa qilib aytganda, tahlil shuni ko'rsatdiki, xalqaro kompaniyalarda korporativ madaniyat globallasuv muammolari, texnologik o'zgarishlar va barqaror rivojlanish uchun ortib borayotgan talablarga javoban rivojlanishda davom etmoqda. O'z qadriyatlari va jarayonlarini yangi sharoitlarga moslashtirgan kompaniyalar muvaffaqiyatli kelajak va global raqobatbardoshlikni oshiradi.

MANBALAR VA FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sheyn, E. (2004). "Korporativ madaniyat va yetakchilik". San-Frantsisko: Jossey-Bass.
2. Handy, C. (1999). "Tashkilotdagi madaniyat: korporativ madaniyatni tushunish va undan foydalanish". London: Pingvin.
3. House, R., Hanges, P., Javedan, M., Dorfman, P. va Gupta, V. (tahrirlar) (2004). "Madaniyat, yetakchilik va tashkilotlar: 62 ta jamiyatning GLOBE tadqiqoti". Ming Oaks: Sage nashrlari.
4. Porter, M. E., Kramer, M. R. (2011). "Umumiy farovonlikni yaratish". Garvard Business Review, 89(1-2), 62-77.
5. Davenport, T. H. va Kirby, J. (2015). "Analitika bo'yicha raqobat: G'alabani yangi ilmi". Garvard Business Review Press.
6. McCaffey, E., & Brynjolfsson, E. (2014). "Ikkinchi mashina davri". Nyu-York: V.V. Norton & Company.
7. Katz, L. (2008). "Global jamoalarni shakllantirish: yetakchilikni rivojlantirish strategiyasi". London: Palgrave Makmillan.
8. Mintzberg, G. (2009). "Boshqarish". Berlin: erkin matbuot.

9. Porter, M. E. va Kramer, M. R. (2006). “Strategiya va jamiyat: raqobatdosh ustunlik va korporativ ijtimoiy mas’uliyat o’rtasidagi bog’liqlik”. *Garvard Business Review*, 84(12), 78-92.
10. Unilever. (2021). “Barqaror rivojlanish hisoboti 2021”. Unilever rasmiy sayti.
11. Patagoniya. (2020). “Ekologik va ijtimoiy javobgarlik hisoboti”. Patagonia rasmiy veb-sayti.
12. Google. (2022). “Xilma-xillik yillik hisoboti”. Google rasmiy veb-sayti.
13. Slack Technologies. (2021). “Mehnat kelajagi: Global ish joyi hisobotidan olingan tushunchalar”. Slack rasmiy veb-sayti.
14. Microsoft. (2021). “Ish joyida barqarorlik va inklyuzivlik”. Microsoft rasmiy veb-sayti.
15. IKEA. (2020). “Odamlar va sayyoralar ijobiy strategiyasi”. IKEA rasmiy veb-sayti.